

Háló fácánneveléshez

A Szegedi Kenderfonógyárban az egyik legérdekesebb munkát a kézi hálókötők végzik. Gyártanak itt életmentő hálót a tűzoltóság részére, ágyhálót az egészségügyi intézményeknek, sőt sportcélokra valókat is. A kenderfonóból kerül ki a háló az ország szinte valamennyi futballkapujára — többek között a Népstadionban is ezt használják —, emellett tornacsarnokokban választanak alkalmazkazzák a szegedi hálót. Sok háló készül a vadászoknak: Ők a vadkacsa- és fácánnevelésnél kifutóként hasznosítják az erős hálót, a horgászok pedig ivadékot nevelnek benne és halásznak vele. Képünkön Sléber Andrásné kézi hálókötő fácánnevelő háló készítő a MAVAD számára.

Reigl Endre felvétele

Kísérletek, eredmények

Nemzetközi pódiumokon a Szegedi Egyetemi Színpad

A Szegedi Egyetemi Színpadot itthon is, de talán még inkább külföldön a kísérletező színházak között tartják számon. Az elnevezés nemcsak munkájuk jellegére, lényegére utal, de megkülönböztető értelme is van. A szóhasználat egyelőre így választja el a hagyományos, profi színházaktól azokat az együtteseket, amelyek egészen más elvek és célok alapján dolgoznak. És egyúttal elkülönít az amatőr csoportoktól, jelezve, hogy a teljesítés, a művészi produktum színvonala korántsem a régi értelemben vett amatőr színvonal.

A bizonyítékok az utóbbi években szapora egymás utánban Szegedre érkező meghívók, amelyek külföldi fesztiválokra szólítják az egyetemisták csoportját. Versenyben a többi, sok országból verbuvált, hasonlóan kísérletező színházal, amelyek között nemcsak helye van az egyetemi színpadnak, hanem immár presztízsze, rangja is. E fesztiválokban résztvevőktől a különféle színházi irányzatok és formák (mint például a „szimbolista színház”, az ún. naturalista törekvésű csoportok, a különleges produkciójú bab- és pantomim-együttesek, a sajátos ifjúsgági színházak képviselőitől a „szegény”, vagy „nyitott színház” elnevezéssel különbözőt meg a szegedieket. A név jelentésének, tartalmának szakszerű és pontos kifejtésével adós még a szakma, szerencsére a csoport itthoni közönségének — a látott előadások alapján — lehetnek már képzeti erői a sajátos formavilágú és tartalmú színpadról. Különösen azoknak, akik a legutóbbi években kísérték figyelemmel bemutatóikat. Az együttes életében jól körülhatárolható, nagyon sikeres szakasz zárult le nemrégiben, tulajdonképpen az idei évaddal. Így is jellemezhetnének ezt az 1973 ősztől kezdődött időszakot, mint amelyben sikerült reprezentatív, felmutatniuk a megelőző sok éves, következetes, szívós munka eredményeit. Mintha erre az időre „felöltöztetnék” volna a csoport azokhoz a maguk szabta elvekhez, célokhoz, amelyeket Paál István vezetésével (külföldi, főleg lengyel hatásokra és tapasztalatokból is) alakítottak ki, majd közzétettek meg fokozatosan, egyre színvonalasabb előadásokban.

A nemzetközi avangárd színházi mozgalmak ezekre a „beérett” kísérletekre figyelt fel, legalábbis arról szólnak a tények. A fesztiválok sorozata, amelyekre az utóbbi években meghívást kaptak, Wrocławban kezdődött, 1973 őszi az ottani világfesztiválon a Petőfi-rock aratót fényes sikert, de nyilvánvalóan legalább ekkora értéke volt a fesztivál után következő lengyelországi turné.

— a tapasztalatszerzés, tanulás szempontjából. A következő tavaszon jugoszlávai szereplés várta őket, a belgrádi után pedig a pármái fesztivál következett. Tavaly őszi Zágrábra, majd ismét Lengyelországba, Lódzba utaztak az ottani segrégzemlékre. Közben itthoni fellépésekre is futotta, szerepeltek az amatőr, illetve az egyetemi csoportok nemzetközi fesztiváljain Budapesten, az országos egyetemi színpadi fesztiválon Debrecenben, az országos amatőr fesztiválon Kazincbarcikán. Egyébként az idén másodszor tüntették ki a csoportot a Kiváló Együttes címmel. Ez az újabb hazai siker megint külföldi is párosult: Ausztriában, Villachban a Spektrum Fesztivál elnevezésű, második nemzetközi színházi heten vettek részt, a Petőfi-rock, Sarkadi Imre Kőműves Ke-

lemenje és az Érintkezési pontok című, a szakmai műhelymunkába betekintést nyújtó előadás szerepelt programjukon. A résztvevő együttesek közül egyedül a szegediek tarthattak három előadást is, sőt, Ők adták a fesztivál záróestjének programját. A találkozó „legsikeresebb és legérdekesebb” produkcióiként értékelte a kritika bemutatóikat, de nem hiányzott az elismerés az előadások után rendezett szakmai vitákon sem.

Eddig a tények, a sikerek. Paál István irányításával érte el ezeket az egyetemi színjátszó együttes, aki egyébként már hagyományos színházban is bizonyított: az elmúlt évadban Pécsen a lengyel Janusz Krasinski: *Ha megjönnek a fivéreim...* című drámáját állította színpadra, vendégrendezőként, sikerrel. (Az új évadra ísmét a pécsi színházzal kötött szerződést darabok rendezésére, de ellátja a budapesti Universitas együttes művészeti vezetőjének tisztségét is.) Ami a szegedi színjátszókat illeti: csak reménykedhetünk, hogy az utóbbi időszak sikersorozatának méltó folytatása is lesz.

S. E.

Tóth Béla: SZEGEDI REGÉLŐ

53.

Írók, költők, művészek — Juhász Gyula jóbarátai — egymást követik a betegágyánál. A poéta valamivel már jobban érzi magát, mint tegnap és halkán beszélget is a látogatóival. Budapesti tudósítónk is meglátogatta Juhász Gyulát, aki azonban csak keveset beszélt, mert az orvosok kimélni akarják a legcsekélyebb megerőltetés-től is.

— Tegnap délben — mondotta — szinte öntudatlanul bolyongtam Makón s már alig emlékszem azokra a percekre, amikor fölültem a pesti vonatra. Itt Budapesten is, mintegy öntudat nélkül tévedtem be abba a kis hotelba, s amikor már nem bírtam tovább a túlfeszült idegességet és a rettenetes agynyomást: előrántottam a revolveremet.

Az idegbaja Szakolcán hatalmasodott el rajta. Úgy találta, hogy ez a kis város: temető, ahová befalazták. El lett vágva a világtól, az élet lüktetésétől, s messze esett a kultúra országútjától.

Juhász Gyula tragédiája alkalmából, Kosztolányi Dezső, az országos hírű poéta és műfordító, gyönyörű cikkben emlékezik meg a Juhászral töltött évekről, amikor még mind a ketten az egyetemre jártak. A cikkből közöljük a következőket:

Juhász Gyula, a költő, ma reggel revolverrel mellette lőtte magát egy budapesti szállóban. Délután láttam őt, a Rókus-kórház 19. számú kis szobájában, mozdulatlanul fekvő, a mellén je-

Nem lehet kitérni előle

A termelési szerkezet korszerűsítésének gazdái

A gazdasági fejlődés alapvető és állandó feltétele a termelés — a termelési szerkezet, a termékösszetétel — korszerűsítése. Ez független attól, hogy akarjuk-e, vagy nem kívánjuk. Kényszer, ami elől nem lehet kitérni. Adósságainkat — elmaradásunkat — e tekintetben élesen megvilágította tőkés külkereskedelmünkben a cserearányok romlása.

Szelektív fejlesztés

Napjainkban okkal, joggal sok szó esik a szelektív fejlesztési politikáról, azaz arról, hogy nem vagyunk képesek — s nincs is szükség rá — az ipar valamennyi területét, főbb termékcsoportját fejleszteni. Rangsorolni kell — s ezt teszik egyebek között a központi fejlesztési programok —, s ha ez megtörténik, akkor a központi és vállalati döntések és intézkedések végrehajtásában sűrű fonattá válnak a különálló szálak, amelyek önmagukban esetleg jelentéktelennek tűnnek. Itt a bökkenő! A vállalatok le nem becsülhető csoportjánál ugyanis azt gondolják: először tegye le a központi irányítás a garast, s majd aztán mi is odahelyezzük a magunkét.

Valóban vannak teendők, melyeket csakis a központi irányítás láthat el. Így például a termelési szerkezet döntően befolyásoló programok kijelölése; a helyesen kialakított és alkalmazott ösztönzőrendszer; a nemzetközi munkamegosztás negatív feltételeinek megteremtése, illetve a nemzetközi együttműködés kereteinek bővítése; a tudományos kutatás szétaprózottságának megszüntetése...

Fél kézzel nem lehet

Hosszú lenne a felsorolás. Am legalább ilyen terjedelmesnek bizonyulna az, amit a vállalati teendőkről mondhatnánk. Hiszen például a kutatási eredmények gyorsabb alkalmazása már ötvözi a népgazdasági, iparág és vállalati feladatokat. Ahogy a licenccel, gyártási eljárások átvételével, meghonosítása, a szabványosítás kiterjesztése szintén csak úgy képzelhető el, hogy ki-ki megteszi azt, ami módjában áll.

1977 végéig évi 1,5 milliárd négyzetméter könnyűszerkezetes épület összeszerelését lehetővé tevő kapacitást kell megteremteni. Erről a kormány határozott. A minisztérium teendője volt annak biztosítása, hogy e programban a nemzetközi együttműködés megfelelő súllyal jelen legyen. Itt alakították ki a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság, Lengyelország e témában illetékes szerveivel a kapcsolatokat, s döntöttek egy nagy jelentőségű licencvásárlásról. Ami ezután következik — a „hogyan” —, az a vállalatok dolga, felelőssége, kötelessége.

Mert hiába minden erőfeszítés, ha a vállalat nem teremt meg az új technológia fogadásának feltételeit, ha örökös termelési zavarokkal küzdve lökészerűen bocsátja ki az egyes — de az építmény egészéhez nélkülözhetetlen — szerkezeti elemeket vagy szerelvényeket. Azaz: fél kézzel nem megyünk semmire, akár az irányítás, akár a vállalat „fél kezéről” legyen szó. A két kéz együtt: ez ér, érhet sokat.

A gyorsítás jogos igénye

A Budapesti Nemzetközi Vásáron legutóbb 350 új termékkel szerepelt a kohó- és gépipar. Tekintélyes számmal tünik, ám valójában csupán tíz százalék a tárca vállalatai által fölvonultott árucikkek. Igaz, a régebbiek között is lelhetünk korszerű — többször díjazott — cikkeket, ám mind a tízszázalékos arány, mind a korábban sikert elért gyárt-

mányok tömegesebb előállításának késedelmére arra figyelmeztet, hogy baj van a lépések ritmusával, lassan követi egyik a másikat.

Ne becsüljük le azt, ami eddig történt. A vegyiparban több gyártmánynál a nemzetközi munkamegosztás segítségével kialakult, kialakul az a termelési nagyság, ami a gazdaságosság, a kedvező termelési szerkezet feltétele. Eredményes a központi fejlesztési programok egészének végrehajtása, a közelmúltban írtak alá azt a megállapodást, amely tolvajok, úszó- és portáldaruk nagy darabszámú — tehát gazdaságos — előállítását teszi lehetővé szovjet megrendelésre, s a gyártásfejlesztésben közreműködnek szovjet vállalatok is.

Ne maradjon papíron

Kiragodott példákunk sejtetik, sokáig a haladás. Ösztönzik ezt azok a minisztériumi utasítások is, melyek a vállalatok köteletségévé tették, hogy termelési szerkezetük fejlesztésére és — legalább ennyire lényeges! — a gazdaságtalan termelés csökkentésére ötéves tervet dolgozzanak ki. E helyi programok természetesen feltételezik a központi intézkedések sorozatát is — így az ösztönző-, szabályozó- és szervező különböző elemek változtatását —, de csak ott válhatnak igazán a cselekvő forogatókönyvévé, ahol a terv készítői fölismerik: Ők is gazdái, jogosultjai és hasznélvezői a termelési szerkezet korszerűsítésének.

Mészáros Ottó

Eső, elektronok segítségével

Eddig ha valahol esőt akartak előidézni, jódzestét porlasztottak a felhők közé. Ez a módszer azonban nem megbízható és nem is előnyös: sok értékes preparátáshoz is kell a porlasztáshoz.

F. Weinberger amerikai fizikus új eljárást javasolt az esőcsinálásra, Különleges nagyfeszültségű elektronok segítségével a földfelől elektronok áramát juttatja fel a földfelszínre 2,5 km magasságra. Az elektronáram energiája kb 50 millió elektronvolt körül mozog.

A földről kisugárzott elektronok növelik a felhőkben lévő vízcsepkecskéket villamos töltését, s azokból felhők képződnek. A gőz kondenzálása végül is az eső megindulására vezet.

Majd így fejezi be a cikket Kosztolányi:

Azt akarom, édes Gyula, olvasd el ezeket a sorokat, amelyeket sietve írtam a szerkesztőség asztalra, mert máris a telefonhoz szaladok és megkérem az ügyeletes orvost, hogy alszol ma éjszaka? Emlékezz azokra, amikre én emlékeztem és lásd be, hogy mégis érdemes élni, a múltért, vagy a jövőért, de érdemes élni és kell élni. Ha lábadozol és besűt paplanodra a fehér, márciusi verőfényt, megszorítom sovány kezed és odacseppelem az ágyadra a csütörtököt mondot nekrológot. Olvasd el és — nevsz ki érte.

Juhász Gyula vereiből:

A búcsúzás szonettje

Búcsút veszek ma fájón töletek, Nyugodt, ó formák, zárt gyűrűk, szonettek, Mik rejtte rejtik a szép merkeket, Keserveit megölt, megtört szívemnek.

Búcsút veszek ma fájón töletek, Szonettek, ötvözöttek és keringők, Nékem ez ékes forma elveszett, Én eltévedve járok már nagy erdőt,

Hol immár végtelen dallam lebeg, Mely csillagok felé tör, s mélybe zendül, S míg egy talányos és új félelemtil

Szívem remeg, a végtelen eget Szeliden és örökre rámhajolnak, S én társam lettem a holt csillagoknak.

(Folytatjuk.)